

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
دوره ۱۲ / شماره ۳ (پیاپی ۴۷) / پائیز ۱۴۰۲
صفحه ۴۷ تا ۶۶

شناسایی و اولویت بندی عوامل تأثیر گذار بر ورشکستگی شرکتها در ایران

علیرضا محمدنظامی

دانشجوی دکترای تخصصی حسابداری، گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران،
sirezami@gmail.com

زهرا لشگری

استادیار گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، نویسنده مسئول،
Z_lashgari@iauctb.ac.ir

حسین ایزدی

استادیار گروه حسابداری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران،
Izadih@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۷/۳۰ تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۸/۰۵

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی شناسایی و اولویت بندی عوامل تأثیرگذار بر ورشکستگی شرکتها در ایران بوده است. تعداد نمونه در این تحقیق ۱۹۱ از خبرگان درموضوع ورشکستگی میباشد و از روش نمونه گیری تصادفی برای انتخاب شرکت کنندگان در تحقیق استفاده شده است. پرسشنامه استفاده شده در این تحقیق با استفاده از روش دلفی و بهره گیری ۱۵ نفر از اساتید در موضوع تنظیم و نهایی شده است. برای بررسی صحت فرضیات تحقیق از روش آزمون تی تک نمونه ای، آزمون رگرسیون و تحلیل سلسله مراتبی استفاده شد. نتایج پژوهش نشان دادند پنج عامل خطاهای مدیریتی، اعمال مجرمانه، بحرانهای محیطی، خطای های حسابداری، عامل حوادث عمده ترین گروه هایی هستند که موجب ورشکستگی شرکتها در ایران هستند و عامل خطاهای مدیریتی اولین اولویت ورشکستگی شرکتها در ایران بوده است لذا بهره گیری از روشهای نوین مدیریت در سطوح مختلف شرکتها جهت جلوگیری از خطاهای مدیریتی در تصمیم گیری ها و ورشکستگی شرکتها سودمند خواهد بود. **واژه‌های کلیدی:** ورشکستگی، خطاهای مدیریتی، اعمال مجرمانه، بحرانهای محیطی، خطاهای حسابداری، عامل حوادث.

۱- مقدمه

ورشکستگی از مهم‌ترین معضلاتی است که احتمال می‌رود شرکت‌ها در عصر رقابتی حاضر با آن مواجه شوند و این موضوع با اصلی‌ترین هدف شرکت یعنی تداوم در ارتباط است (صحت، ۱۳۹۳). پیش‌بینی تداوم فعالیت در آینده از جمله عناصر مهم تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری است (سلیمانی، ۱۳۸۹). شرکت‌ها برای بقا با چالش‌های فراوانی روبه‌رو هستند و سلامت مالی آنها علاوه بر عملکرد خود، به فعالیت سایر شرکت‌ها در صنعت بستگی دارد (احمد پور و همکاران، ۱۳۹۵). اهمیت ورشکستگی در آن است که آثار منفی آن تنها گریبان‌گیر شرکت ورشکسته نمی‌شود، بلکه سایر شرکت‌های هم‌صنعت آن نیز از این پدیده متضرر می‌شوند. در سال‌های اخیر مسئله ورشکستگی به صورت گسترده‌ای در کانون توجه محققان قرار گرفته است (نیل و فایفر، ۱، ۲۰۰۵). بیور (۱۹۶۶) و آلمن (۱۹۶۸) ۳ از محققان پیشگامی بوده‌اند که در زمینه ورشکستگی تحقیق کردند (هایلیجست، کیتینگ، کرام و لانستد، ۲۰۰۴؛ کرمی و سید حسینی، ۱۳۹۱؛ ابراهیمی و محمدی، ۱۳۹۳؛ بیور، نیکل و وانگ، ۵، ۲۰۱۷). از سوی دیگر یکی از مهمترین پژوهش‌های تجربی حسابداری مالی، شناخت و توضیح واکنش‌های مختلف بازار به اطلاعات سود است (عرب مازار و کرانی، ۱۳۹۰؛ مهدوی و همکاران، ۱۳۹۳). بر اساس نتیجه تحقیقات سوبرامانیام و وایلد (۱۹۹۶) همزمان با ورشکستگی یک شرکت، محتوای اطلاعاتی سود در سایر شرکت‌ها نسبت به شرکت‌های فعال در صنایع کاملاً سالم، تضعیف می‌شود (احمدی امین و تحریری، ۱۳۹۸). این همان چیزی است که سهامداران شرکت‌ها به آن توجه ویژه‌ای می‌کنند. از این رو شرکت‌های زیان‌ده می‌توانند شرط لازم البته نه شرط کافی برای ورود به دوران ورشکستگی شرکت‌ها باشد. در پژوهش پیش‌رو بررسی عوامل ورشکستگی شرکت‌ها که منجر به درخواست انواع ورشکستگی شرکت‌ها در ایران می‌شود و نقطه ارزیابی و سنجش شرکت‌ها برای مدیران شرکت‌ها اعتبار دهندگان سهامداران و خصوصاً برای کارشناسان رسمی دادگستری، قضات و وکلای دادگستری مفید به فایده باشد خصوصاً جهت بررسی هر یک از عوامل ورشکستگی در تعیین انواع احکام سه‌گانه ورشکستگی (ورشکستگی عادی، ورشکستگی به‌تقلب، ورشکستگی به‌تقصیر) کمک خواهد کرد که در پژوهش حاضر به آن پرداخته می‌شود.

۲- تعاریف ورشکستگی

ورشکستگی عادی: ماده ۴۱۲ قانون تجارت ایران ورشکستگی را چنین تعریف میکند "ورشکستگی تاجر یا شرکت تجاری در نتیجه توقف از تادیه وجوهی که بر عهده او است حاصل می‌شود" و عملاً ورشکسته به تاجر یا شرکتی اطلاق می‌شود که عجز در پرداخت بدهی‌های او قطعی و داراییهای او کمتر از بدهی‌های او باشد و اصطلاحاً

1 Neill, J. & Pfeiffer, G;2005

2 Beaver;1966&1968

3 Altman;1968

4 Hillegeist, S. & Keating, E. & Cram, D.P. & Lundstedt, K.G;2004

5 Beaver, W. & McNichol, M. & Wang, Z;2017

6 Subramanyam, K., & Wild, J;1996

میگویند، غرق داراییها در بدهی‌ها انجام شده است و در این مرحله حکم ورشکستگی درخواست می‌گردد و توسط محاکم قضایی پس از ارجاع به کارشناسان رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی جهت بررسی‌های لازم توسط آنان در صورت تایید و تعیین تاریخ توقف فعالیت و غرق داراییها در بدهی‌ها با توجه به عوامل موثر در ورشکستگی در قالب انواع ورشکستگی حکم ورشکستگی توسط محکمه صادر می‌شود. اگر شخص تاجر بدون آنکه رفتار قابل سرزنشی از نظر حقوق کیفری داشته باشد بدون آنکه تخلفی از وی سر زند توانایی خود را از تادیه دیون از دست میدهد قانون گذار این ناتوانی را به ورشکستگی تعبیر کرده و چون تخلفی از ناحیه تاجر سر نزده است آن را ورشکستگی عادی می‌نامند (منصور رحمدل، ۱۳۸۶).

ورشکستگی به تقصیر: گردش صحیح تجارت در جامعه امروزی در کنار اعتماد سرمایه گذاران به تاجر بدون اعمال نظارت و ضمانت اجرایی که از طرف دولت اعمال می‌شود تقریباً امکان ناپذیر است. آنچه سرمایه گذاران را برای سرمایه گذاری که برای رونق اقتصادی جامعه امری حیاتی است، امیدوار می‌کند اطمینان از حفظ سرمایه و به هدر رفتن آن توسط سرمایه پذیر و امیدواری به کسب سود توسط سرمایه گذار است. تاجری که به پشتوانه اعتماد عمومی سرمایه مردم را جمع و بر اساس آن فعالیت تجاری انجام میدهد باید بیش از افراد عادی مراقب سرمایه‌های مردم باشد. در این میان هرگونه تعدی یا تفریط (انجام یا ترک فعلی بدون اذن و غیر متعارف) تاجر یا شرکت تجاری به سرمایه مردم که قانونگذار آن را به تقصیر تعبیر کرده و نهایتاً منجر به توقف در تادیه دیون می‌شود تاجر را در معرض محکومیت کیفری به ورشکستگی به تقصیر قرار میدهد (منصور رحمدل، ۱۳۸۶).

ورشکستگی به تقلب: منظور از ورشکستگی به تقلب آن است که تاجر در واقع ورشکسته نیست بلکه با توسل به تقلب خود را ورشکسته نشان میدهد. مصادیق توسل تاجر به تقلب در ماده ۵۴۹ قانون تجارت پیش‌بینی شده است. تاجر را در معرض محکومیت به ورشکستگی به تقلب قرار می‌دهد (منصور رحمدل، ۱۳۸۳).

ورشکستگی اقتصادی: ورشکستگی تقریباً مقوله ای باستانی و به همین میزان هم شایع می‌باشد ورشکستگی ممکن است در یک مغازه خرده فروشی کوچک که قادر به ایفای تعهد اجاره اش نیست و به این دلیل بسته می‌شود یا در یک شرکت تولیدی بزرگ به دلیل نداشتن نقدینگی مطلوب و زیان‌های مستمر سالانه رخ دهد. حسابداران باید علل پدید آورنده ورشکستگی را به خوبی درک کنند زیرا آنها هستند که می‌توانند قبل از وقوع ورشکستگی، مدیریت را آگاه سازند و راه حل پیش‌گیری کننده ارائه نمایند. ورشکستگی زمانی اتفاق می‌افتد که طبق قانون، دارایی‌ها برای پرداخت بدهی شرکت فروخته شود و شرکت منحل شود (ویمبوه، ۲۰۰۳).

پیشینه تحقیق

پژوهش‌های داخلی

احمدی امین و تحریری (۱۳۹۸). در تحقیقی تحت عنوان "تاثیر انتقال ورشکستگی در صنعت بر محتوای اطلاعاتی سود شرکت‌ها" به بحث و بررسی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که ورشکستگی در صنعت سبب کاهش

محتوای اطلاعاتی سودهای حاوی اخبار خوب شده و بر کاهش ضریب واکنش سودهای حاوی اخبار بد بی تأثیر است. علاوه بر آن، صنایعی که تنها یک شرکت ورشکسته داشته‌اند، نسبت به صنایعی با بیش از یک نمونه ورشکسته، میزان کاهش محتوای اطلاعاتی سودهای دارای اخبار خوب قوی تر است. شواهد نشان می‌دهد ورشکستگی میان شرکت‌های هم صنعت منتقل شده و کاهش محتوای اطلاعاتی سود را پدید می‌آورد. بر اساس محافظه کاری و پایداری نامتقارن سود، در این شرکت‌ها ضریب واکنش سود برای اخبار خوب نسبت به اخبار بد نامتقارن است.

مهرنوش کشاورز (۱۳۹۷) در پژوهشی با استفاده پدل دیتا و نرم افزار استتا نشان می‌دهد بین اندازه حسابرس و ورشکستگی و همچنین بین مدت تصدی شرکت حسابرسی رابطه معنا داری وجود دارد. غضنفری و همکاران (۱۳۹۷)، در تحقیقی تحت عنوان "پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌ها مبتنی بر سیستم‌های هوشمند ترکیبی" به بحث و بررسی پرداختند. نتایج نشان دهنده برتری عملکرد ترکیب ماشین بردار پشتیبان با الگوریتم‌های بهینه سازی جستجوی هارمونی و رقابت استعماری در شرایط عدم حذف داده‌های پرت می‌باشد. سعید صدقی (۱۳۹۷) در پژوهشی با استفاده از رگرسیون و همبستگی چندگانه نتیجه می‌گیرد بین نقد شوندگی دارایی‌ها و سهام با احتمال ورشکستگی رابطه معنا داری وجود دارد.

مریم موسی پور اصل (۱۳۹۵) در پژوهشی با استفاده از مدل لاجت پدلی نتیجه می‌گیرد عوامل خرد اقتصادی مانند بالا بودن نسبت جاری و نسبت نقدینگی احتمال ورشکستگی را کاهش و عوامل کلان اقتصادی مانند تورم، احتمال ورشکستگی را کاهش و افزایش کسر بودجه و نقدینگی احتمال ورشکستگی را افزایش می‌دهد.

پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور

شای برنستین و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، در تحقیقی تحت عنوان "سرریز ورشکستگی (رویکردهای مختلف ورشکستگی چگونه بر اقتصاد محلی تأثیر می‌گذارد؟)" به بحث و بررسی پرداختند. نویسندگان با استفاده از میکرواناتی سر شماری ایالات متحده، اثرات سرریز سازماندهی مجدد و انحلال در شرکت‌های مجاورت جغرافیایی را بررسی کردند. آنها از انتصاب تصادفی قضاوت ورشکستگی به عنوان منبع تغییر بیرونی در احتمال انحلال بهره برداری کردند. از نظر آنها اشتغال در محله نزدیک موسسات انحلال، نسبت به مؤسسات سازمان یافته مجدداً یافته است. تأثیرات سرایت در محلی که قابل کنترل نیستند و در بخشهای غیرقابل کنترل و هماهنگی با کاهش ترافیک مصرف کننده محلی و کاهش انتشار دانش بین شرکت‌ها، بسیار محلی و متمرکز است. این شواهد بیرونی را نشان می‌دهد که طراحی ورشکستگی می‌تواند به شرکت‌های غیر بانکی تحمیل کند.

آندرو و مارکو^۲ (۲۰۱۹)، در تحقیقی تحت عنوان "اهرم شرکتی و حقوق کارمندان در ورشکستگی" به بحث و بررسی پرداختند. اهرم شرکتی بسته به اینکه آیا این امر از نگرانی‌های استراتژیک در چانه زنی دستمزدها یا محدودیت‌های اعتباری ناشی می‌شود، به حقوق کارمندان در ورشکستگی متفاوت است. با استفاده از داده‌های جدید

1 Shai Bernstein et al

2 Andrew and Marco

در مورد حقوق کارمندان در ورشکستگی، ما تأثیر آنها را بر اهرم، با استفاده از سری‌های زمانی، متقابل کشورها و تغییر سطح شرکت در داده‌ها تخمین می‌زنیم. برای بنگاه‌های اقتصادی بدون محدودیت، نتایج با مدل بدهی استراتژیک مطابقت دارد: در صورت افزایش کارایی در ارزش‌های دارایی شرکت‌ها یا سودآوری، اگر کارمندان دارای ارشد قوی در انحلال و ضعف در بازسازی باشند، اهرم بیشتر افزایش می‌یابد. در عوض، در صورت محدودیت مالی شرکت‌ها در صورتی که کارمندان دارای سن و سال قوی تری باشند، کمتر به این شوک‌ها پاسخ می‌دهند.

لی و فاف^۱ (۲۰۱۹)، در تحقیقی تحت عنوان "پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌ها: چه اهمیتی دارد؟" به بحث و بررسی پرداختند. از نظر نویسندگان طلبکاران هنگامی که شرکت‌های بزرگ و نقدی مورد توجه قرار گیرند، باید میزان بارگذاری بر اطلاعات را افزایش دهند. در مقابل، برای شرکت‌هایی که دارای اطلاعات افزایشی هستند که در گزارشگری حسابداری مربوط به تعهدات اختیاری هستند، بانکها می‌توانند بر متغیرهای مبتنی بر نسبت حسابداری بیش از آنچه که در حال حاضر تأکید شده است تأکید کنند. از آنجا که اختیارات مدیریتی در شماره‌های حسابداری می‌تواند به عنوان ابزاری برای معرفی اطلاعات ناشناخته درباره شرکت در دسترس عموم قرار بگیرد، وزن شرکت‌های مبتنی بر حسابداری می‌تواند برای شرکت‌هایی با عدم تقارن اطلاعات بالا افزایش یابد. علاوه بر این، بارگذاری اطلاعات مبتنی بر بازار (مبتنی بر حسابداری) باید در دوره بحران مالی افزایش یابد (کاهش یابد)، که با رشد منفی تولید ناخالص داخلی تعریف می‌شود.

۳- مدل مفهومی و فرضیات تحقیق

مدل مفهومی تحقیق به صورت شکل ۱ می‌باشد.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

1 Li and Faff

در جدول زیر (جدول ۴-۲) متغیرهای تحقیق به همراه منابع مربوطه ذکر می‌شوند: با توجه به مدل مفهومی و متغیرهای تحقیق و همینطور مروری بر ادبیات موضوعی تحقیق، جهت تعیین روابط بین متغیرها، سوال اصلی تحقیق ارائه شده است. سوال تحقیق: چه عواملی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارند و الویت هر یک از این عوامل چقدر است؟

۴- روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نوع کاربردی از نوع آمیخته (کیفی- کمی) می‌باشد. نحوه گردآوری داده‌های کیفی از نوع پس رویدادی و با استفاده از مطالعه پرونده‌های شرکت‌های ورشکسته می‌باشد و نحوه گردآوری داده‌های کمی توصیفی و از نوع پیمایشی می‌باشد. در این بخش کمی، با توجه به زمان گردآوری داده‌ها، تحقیق از نوع مقطعی می‌باشد.

در بخش کیفی: روش تحقیق در این پژوهش از تکنیک دلفی (پیش‌بینی آینده) استفاده می‌شود. تکنیک دلفی شامل جمع بندی اطلاعات در مورد نقطه نظرات متخصصان و کارشناسان در خصوص آینده است این پایه ای است برای گمانه زنی کارشناسان در پیش‌بینی مسائل در مطالعات مورد نظر، پس از جمع آوری نقطه نظرات متخصصان برای ارزیابی مجدد آنها دیگر بار به همان متخصصان مراجعه می‌شود این فرایند تا زمان رسیدن به توافق بروی آراء مشترک ادامه میابد این تکنیک بر اساس ناشناختگی و اتفاق نظر شکل میگیرد ناشناختگی بدین معناست که عقاید گروه متخصصان توسط صاحبان آن قابل شناسایی نیست و با افزایش مراحل اتفاق نظر حاصل میگردد

در بخش کمی، بعد از تدوین سناریوی تحقیق، به بررسی توصیفی و تبیین روابط متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود. نمونه آماری به روش تصادفی ساده از میان کارشناسان رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی، قضات، وکلاء در دسترس که تعداد ۱۹۱ نفر به صورت تصادفی انتخاب شدند. در این پژوهش جهت سنجش پایایی پرسشنامه‌ها از آلفای کرونباخ استفاده شده است. نتایج پایایی پرسشنامه در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. سوال‌های طراحی شده برای پرسشنامه

شماره	سوال
۱	عدم ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده توسط حسابرسان مستقل بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲	عدم استقلال حسابرس در یک واحد تجاری بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳	انجام معاملات با قیمت‌های غیر واقعی بین واحدهای تجاری در گروه شرکت‌های هلدینگ و شرکت‌های با سرمایه گذاران مشترک بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۴	دریافت وام و تسهیلات بانکی (با سودی بیشتر از بازده وجوه) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟

شماره	سوال
۵	خریدهای اعتباری و فروش به قیمتی کمتر از قیمت خرید بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟
۶	فروش کالا به قیمتی کمتر از بهای تمام شده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟
۷	پیش فروش کالا به قیمتی کمتر از بهای تمام شده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۸	ضمانت سنگین تعهدات مالی دیگران در صورت تحقق پرداخت ضمانت نامه توسط ضامن بدون معوض بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۹	مواجهه با بحرانهای محیطی اقتصادی (مانند رکود، تورم و...) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۰	مواجهه با حوادث (اعم از طبیعی مانند سیل و طوفان و غیر طبیعی مانند آتش سوزی، جنگ، شیوع بیماری‌های واگیر) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۱	اعمال قوانین محدود کننده فعالیتهای تجاری جدید ملی یا بین‌المللی (مانند تحریم‌ها) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۲	برخورد با موارد خاصی از جمله کلاهبرداری، سرقت، خیانت بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۳	ناتوانی در مقابله با استراتژی و تاکتیک‌های رقبا بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۴	تغییر سلیقه مشتریان و تقاضای عمومی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۵	مشکلات در اداره سازمان و نظام راهبری و مدیریت نا کارآمد بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۶	سرمایه ناکافی و ساختار سرمایه نامناسب بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۷	محافظه کاری در اعلام شاخص‌های اقتصادی مانند نرخ تورم (توسط سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۸	کیفیت ضعیف کالاهای تولیدی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۱۹	عدم نقدینگی و کمبود سرمایه در گردش بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۰	عدم شفافیت در ارائه صورتهای مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۱	نداشتن تخصص و تجربه ناکافی در فعالیت واحد تجاری بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۲	اشکال در مستند سازی فعالیتهای و فرآیندهای عملیاتی به منظور انتقال اطلاعات به تصمیم گیرندگان درون سازمانی و برون سازمانی در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۳	مدیریت دولتی یا خصوصی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۴	ربا دادن و ربا گرفتن بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟

شماره	سوال
۲۵	اخذ تسهیلات بانکی و مصارف آنها در خارج از فعالیت شرکت بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۶	خریداران شرکت‌های دولتی با اهداف و انگیزه‌های عدم فعالیت شرکت و فروش دارایی‌های ثابت بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۷	حساب‌سازی در شرکت‌ها با اهداف فرار مالیاتی و فرار از پرداخت بدهی‌های، بانکها و اشخاص بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۸	عدم انتخاب بازرس صلاحیت دار بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۲۹	عدم انتخاب حسابدار صلاحیت دار بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۰	حاکمیت شرکتهای ضعیف بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۱	ممیزین مغرض مالیاتی و ممیزین مغرض سازمان تامین اجتماعی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۲	اخذ و پرداخت رشوه بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۳	فروش رانتهای اقتصادی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۴	توزیع سودهای موهوم بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۵	توزیع سودهای غیر عملیاتی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۶	بالا بودن نرخ سودهای بانکی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۷	جریان ضعیف نقدینگی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۸	پرداخت بدهی ارزی غیر سرمایه‌ای در شرایط تورمی نرخ ارز بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
۳۹	رشد کنترل نشده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟

جدول ۲: ضرایب پایایی پرسشنامه‌ها

مؤلفه‌ها	تعداد شاخص‌ها	شماره سوالات	آلفای کرونباخ
کل پرسشنامه		۳۹	۰.۸۷۴
خطاهای مدیریتی	۱۱	۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۸	۰.۸۳
اعمال مجرمانه	۷	۳ و ۱۲ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۳۱ و ۳۲	۰.۷۶۵
بحران محیطی	۶	۹ و ۳۳ و ۳۶ و ۳۸ و ۱۷ و ۱۱	۰.۸۷
خطای حسابداری	۱۲	۱ و ۲ و ۱۶ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۷	۰.۸۱
عامل حوادث	۱	۱۰	۰.۷۲۶

- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص خطاهای مدیریتی با میانگین نظری برابر با $0/432$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $11/47$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت خطاهای مدیریتی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد.
- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص اعمال مجرمانه با میانگین نظری برابر با $0/635$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $16/21$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت اعمال مجرمانه بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد.
- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص خطاهای حسابداری و مالی با میانگین نظری برابر با $0/890$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $23/64$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت خطاهای حسابداری و مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد.
- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص بحران‌های محیطی اقتصادی با میانگین نظری برابر با $0/888$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $16/82$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت بحران‌های محیطی اقتصادی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد.
- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص بحران‌های محیطی سیاسی با میانگین نظری برابر با $0/890$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $16/63$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت بحران‌های محیطی سیاسی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد.

- اختلاف میانگین دیدگاه پاسخ‌دهندگان در خصوص حوادث با میانگین نظری برابر با $0/905$ می‌باشد و از طرفی مقدار معناداری نیز $0/000$ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای $0/05$ است بنابراین اختلاف میانگین مشاهده شده معنادار است. مقدار آماره t نیز $13/06$ بدست آمده است که از مقدار بحرانی $1/96$ بزرگتر است. همچنین هر دو کران بالا و پائین فاصله اطمینان مقداری بزرگتر از صفر بوده (مثبت) و فرض صفر رد می‌شود. به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان 95% می‌توان گفت حوادث بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر مثبت معنادار دارد. اکنون با توجه به معنادار بودن میزان تاثیر بحران‌ها و خطاهای مورد مطالعه بر روی ورشکستگی؛ به بررسی معنادار بودن میزان تاثیر هریک از شاخص‌های مرتبط آنها بر ورشکستگی پرداخته می‌شود.

جدول ۴. نتایج آزمون تی-استیودنت تک نمونه‌ای (در خصوص ۳۹ سوال)

میانگین نظری (آزمون) = ۳							سوالات
فاصله ۹۵ درصد							
میانگین	t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا	
3. 2304	3. 328	190	.001	.23037	.0938	.3669	عدم ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده توسط حسابرسان مستقل بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 2408	3. 551	190	.000	.24084	.1071	.3746	عدم استقلال حسابرسی در یک واحد تجاری بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 3927	5. 521	190	.000	.39267	.2524	.5330	انجام معاملات با قیمت‌های غیر واقعی بین واحدهای تجاری در گروه شرکت‌های هلدینگ و شرکت‌های با سرمایه گذاران مشترک بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 8168	11. 709	190	.000	.81675	.6792	.9544	دریافت وام و تسهیلات بانکی (با سودی بیشتر از بازده وجوه) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟
2. 9162	-1. 046	190	.297	-. 08377	-. 2417	.0742	خریدهای اعتباری و فروش به قیمتی کمتر از قیمت خرید بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟

میانگین نظری (آزمون) = ۳							سوالات
میانگین	t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا	
3. 3403	4. 267	190	.000	.34031	.1830	.4976	فروش کالا به قیمتی کمتر از بهای تمام شده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران تاثیر دارد به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 1832	2. 340	190	.020	.18325	.0288	.3377	پیش‌فروش کالا به قیمتی کمتر از بهای تمام شده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 1518	1. 697	190	.091	.15183	-. 0247	.3283	ضمانت سنگین تعهدات مالی دیگران در صورت تحقق پرداخت ضمانت نامه توسط ضامن بدون معوض بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 1885	2. 610	190	.010	.18848	.0460	.3309	مواجهه با بحرانهای محیطی اقتصادی (مانند رکود، تورم و...) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
4. 0576	15. 715	190	.000	1. 05759	.9248	1. 1903	مواجهه با حوادث (اعم از طبیعی مانند سیل و طوفان و غیر طبیعی مانند آتش سوزی، جنگ، شیوع بیماریهای واگیر) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 3613	5. 246	190	.000	.36126	.2254	.4971	اعمال قوانین محدود کننده فعالیتهای تجاری جدید ملی یا بین‌المللی (مانند تحریم‌ها) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 9372	14. 237	190	.000	.93717	.8073	1. 0670	برخورد با موارد خاصی از جمله کلاهبرداری، سرقت، خیانت بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 8063	12. 633	190	.000	.80628	.6804	.9322	ناتوانی در مقابله با استراتژی و تاکتیک‌های رقبا بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟
3. 3455	4. 890	190	.000	.34555	.2062	.4849	تغییر سلیقه مشتریان و تقاضای عمومی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟

میانگین نظری (آزمون) = ۳						
فاصله ۹۵ درصدی						
سوالات	کران بالا	کران پایین	اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	t
میانگین						
مشکلات در اداره سازمان و نظام راهبری و مدیریت نا کارآمد بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	3254	0201	17277	027	190	2.233
سرمایه ناکافی و ساختار سرمایه نامناسب بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	9995	7177	85864	000	190	12.020
محافظه کاری در اعلام شاخص‌های اقتصادی مانند نرخ تورم (توسط سازمان برنامه و بودجه و بانک مرکزی) بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	1.1514	9219	1.03665	000	190	17.825
کیفیت ضعیف کالاهای تولیدی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	1.2104	9676	1.08901	000	190	17.693
عدم نقدینگی و کمبود سرمایه در گردش بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	6833	3952	53927	000	190	7.386
عدم شفافیت در ارائه صورتهای مالی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	5336	2832	40838	000	190	6.435
نداشتن تخصص و تجربه ناکافی در فعالیت واحد تجاری بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	7239	4489	58639	000	190	8.412
اشکال در مستند سازی فعالیتها و فرآیندهای عملیاتی به منظور انتقال اطلاعات به تصمیم گیرندگان درون سازمانی و برون سازمانی در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	7445	4701	60733	000	190	8.732
مدیریت دولتی یا خصوصی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	6415	3847	51309	000	190	7.884
ربا دادن و ربا گرفتن بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	9751	7003	83770	000	190	12.030

میانگین نظری (آزمون) = ۳							فاصله ۹۵ درصد	سوالات
میانگین	t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا		
4. 2775	24. 300	190	.000	1. 27749	1. 1738	1. 3812	اخذ تسهیلات بانکی و مصارف آنها در خارج از فعالیت شرکت بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 1099	19. 744	190	.000	1. 10995	.9991	1. 2208	خریداران شرکت‌های دولتی با اهداف و انگیزه‌های عدم فعالیت شرکت و فروش دارایی‌های ثابت بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 1361	18. 393	190	.000	1. 13613	1. 0143	1. 2580	حساب سازی در شرکتها با اهداف فرار مالیاتی و فرار از پرداخت بدهی‌های، بانکها و اشخاص بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
3. 9895	15. 093	190	.000	.98953	.8602	1. 1188	عدم انتخاب بازرس صلاحیت دار بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 0209	18. 222	190	.000	1. 02094	.9104	1. 1315	عدم انتخاب حسابدار صلاحیت دار بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 0366	18. 599	190	.000	1. 03665	.9267	1. 1466	حاکمیت شرکتی ضعیف بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
3. 9215	14. 845	190	.000	.92147	.7990	1. 0439	ممیزین مغرض مالیاتی و ممیزین مغرض سازمان تامین اجتماعی بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
3. 6754	9. 437	190	.000	.67539	.5342	.8166	اخذ و پرداخت رشوه بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
3. 8691	12. 634	190	.000	.86911	.7334	1. 0048	فروش رانتهای اقتصادی بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 1047	17. 543	190	.000	1. 10471	.9805	1. 2289	توزیع سودهای موهوم بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	
4. 0366	16. 646	190	.000	1. 03665	.9138	1. 1595	توزیع سودهای غیر عملیاتی بر ورشکستگی شرکتها در ایران به چه میزان تاثیرگذار است؟	

میانگین نظری (آزمون) = ۳							فاصله ۹۵ درصدی	سوالات
میانگین	t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا		
3.6492	9.499	190	.000	.64921	.5144	.7840	بالا بودن نرخ سودهای بانکی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	
3.7644	11.719	190	.000	.76440	.6357	.8931	جریان ضعیف نقدینگی بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	
3.7906	11.632	190	.000	.79058	.6565	.9246	پرداخت بدهی ارزی غیر سرمایه ای در شرایط تورمی نرخ ارز بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	
3.9058	13.069	190	.000	.90576	.7691	1.0425	رشد کنترل نشده بر ورشکستگی شرکت‌ها در ایران به چه میزان تاثیر گذار است؟	

منبع: یافته‌های نگارنده

نتیجه آزمون تی تک نمونه ای نشان می دهد که تمامی شاخص های شناسایی شده، تاثیر معنی داری بر میزان ورشکستگی شرکت ها دارند(میزان سطح معنی داری کمتر از ۰.۰۵ و میانگین بیشتر از ۳).

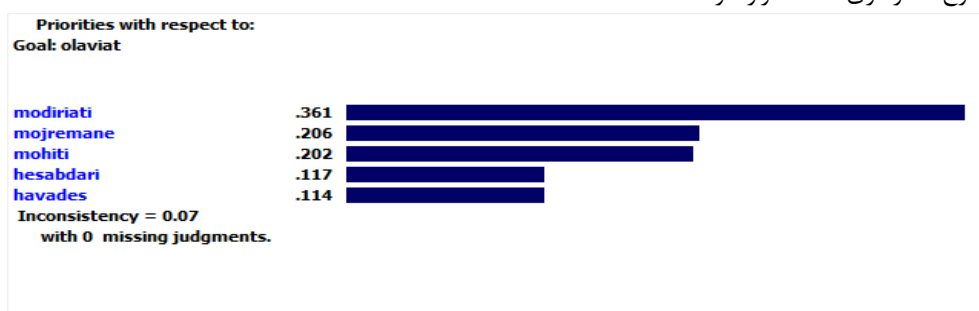
بخش دوم: استفاده از تکنیک تحلیل سلسله مراتبی برای اولویت بندی شاخص های تاثیر گذار در ورشکستگی شرکت ها

اولویت بندی معیارهای تحقیق با توجه به فرایند تحلیل سلسله مراتبی با منطق مقایسات زوجی و نرم افزار اکسپرت چوپیس صورت گرفته است. فرایند تحلیل سلسله مراتبی یکی از معروفترین فنون تصمیم گیری چند شاخصه است که اولین بار توسط توماس ال ساعتی در دهه ۱۹۷۰ ابداع گردید. این روش هنگامی که عمل تصمیم گیری با چند گزینه رقیب و شاخص تصمیم گیری روبروست، می تواند مورد استفاده واقع شود. شاخص های مطرح شده می تواند کمی و کیفی باشد. این تصمیم گیری بر مقایسات زوجی نهفته است. تصمیم گیرنده با فراهم آوردن درخت سلسله مراتب تصمیم، عوامل مورد مقایسه و گزینه های رقیب مورد ارزیابی در تصمیم را نشان می دهد. سپس یک سری مقایسات زوجی انجام می گیرد. این مقایسات وزن هر یک از فاکتورها را در راستای گزینه های رقیب مشخص می سازد. وزن دادن فرایند تحلیل سلسله مراتبی عمدتاً از طریق تصمیم گیرندگانی صورت می گیرد که مقایسات زوجی را انجام می دهند تا اهمیت نسبی بین دو شاخص را نشان دهند. اهمیت نسبی حاصل از مقایسات زوجی میزان معینی از ناسازگاری در داخل یک دامنه را منظور میکند. در جدول زیر میانگین هندسی نظرات خبرگان در نرم افزار قابل بررسی است .

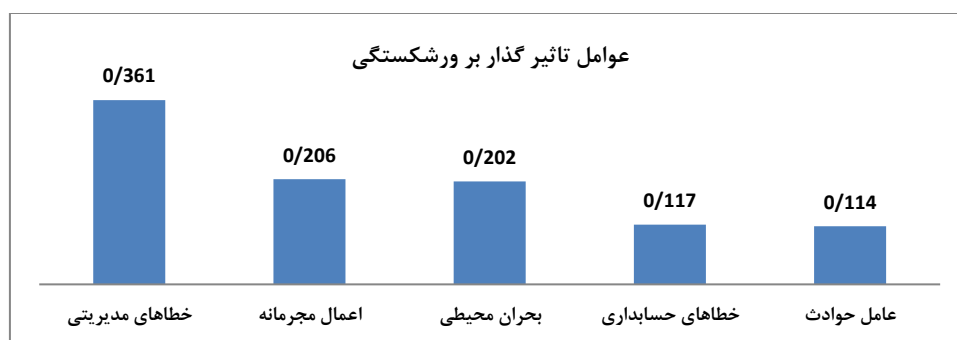
جدول ۵: میانگین هندسی نظرات خبرگان

متغیرها	اعمال مجرمانه	بحران های محیطی	خطاهای حسابداری	عامل حوادث
خطاهای مدیریتی	3.4	1.4	2.9	۲.۱
اعمال مجرمانه		1.8	2.1	۱.۵
بحران محیطی			1.3	۱.۳
خطای حسابداری				۱.۱
عامل حوادث				

همانطور که در شکل زیر مشخص است، اولویت معیارهای تحقیق از دیدگاه پاسخ دهندگان، خطاهای مدیریتی با وزن ۰.۳۶۱ در اولویت اول، اعمال مجرمانه با وزن ۰.۲۰۶ در اولویت دوم، بحران های محیطی با وزن ۰.۲۰۲ در اولویت سوم، خطاهای حسابداری با وزن ۰.۱۱۷ در اولویت چهارم و عامل حوادث با وزن ۰.۱۱۴ در اولویت آخر قرار دارند.

جدول بالا خروجی نرم افزار اکسپرت چویس است که ترتیب اولویت عوامل را نشان می دهد. این اولویت بندی با توجه به میانگین هندسی نظرات خبرگان محاسبه شده است.

شکل ۳. اولویت بندی عوامل

جدول ۵: اولویت بندی عوامل

اولویت	ضریب	عوامل
۱	۰.۳۶۱	خطاهای مدیریتی
۲	۰.۲۰۶	اعمال مجرمانه
۳	۰.۲۰۲	بحران محیطی
۴	۰.۱۱۷	خطاهای حسابداری
۵	۰.۱۱۴	عامل حوادث

۶- بحث و نتیجه گیری

به طور کلی هدف از این تحقیق بررسی عوامل تاثیر گذار بر احتمال ورشکستگی شرکت‌ها و اولویت بندی این عوامل بود. برای بررسی روایی شاخص‌های طراحی شده از روایی صوری و محتوا و برای بررسی صحت فرضیات تحقیق از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شد. در نهایت با استفاده از تکنیک تحلیل سلسله مراتبی به اولویت بندی عوامل پرداخته شد با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق نشان دادند پنج عامل خطاهای مدیریتی، اعمال مجرمانه، بحرانهای محیطی، خطای های حسابداری، عامل حوادث عمده ترین گروه هایی هستند که موجب ورشکستگی شرکتها در ایران هستند و عامل خطاهای مدیریتی اولین رتبه در ورشکستگی شرکتها در ایران بوده است لذا بهره گیری از روشهای نوین مدیریت در سطوح مختلف شرکتها جهت جلوگیری از خطاهای مدیریتی در تصمیم گیری ها و ورشکستگی شرکتها سودمند خواهد بود.

سایر پیشنهاد های تحقیق

پیشنهادات کاربردی برای پیشگیری از ورشکستگی و همچنین پیشنهادات کاربردی برای کارشناسان رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی که مرجع تخصصی تشخیص ورشکستگی با انتخاب دادگاه ذیصلاح میباشد و اعلام تاریخ توقف یا عدم احراز توقف به دادگاه در قالب گزارش کارشناسی و قضات محترم ذیصلاح در صدور حکم ورشکستگی و وکلاء دادگستری و سرمایه گذاران بالفعل و بالقوه شرکتها و بانکها به عنوان اعتبار دهندگان و مدیران شرکتها و قانون نویسها جهت استفاده در تصمیمهای تشخیص ورشکستگی و نوع ورشکستگی به شرح ذیل بر اساس نتایج بدست آمده در سوالهای تحقیق و گروه بندی و دسته بندی حاصل ارائه میگردد: با توجه به نتایج تحقیق این سوال قابل طرح است که آیا تحقیق به عمل آمده پیشنهاداتی برای تکمیل قانون ورشکستگی مندرج در قانون تجارت ایران دارد یا نه؟ در صورت مثبت بودن پاسخ شامل چه مواردی می باشد: در پاسخ مثبت به سوال فوق موارد ذیل جهت تکمیل قانون ورشکستگی مندرج در قانون تجارت و یا استفاده به عنوان رویه قضایی تجربی پیشنهاد میگردد:

(۱) اگر عواملی باعث ورشکستگی شرکت شود که در کنترل و اختیار هیات مدیره بوده و ورشکستگی شرکت ناشی از تصمیمات اشتباه هیات مدیره ناشی گردد و همچنین تعدی و تفریط توسط هیات مدیره و مدیرعامل در ایجاد عوامل ورشکستگی موجب تعیین نوع ورشکستگی به تقصیر تعیین خواهد شد.

۲) اگر عواملی باعث ورشکستگی شرکت شود ناشی از حساب سازی و تقلب در جلوه دادن شرکت به عنوان ورشکسته توسط هیات مدیره و مدیرعامل انجام گردد ابتدا اگر قابلیت برگشت و اصلاح داشته باشد عدم احراز ورشکستگی اعلام می‌گردد و در صورتیکه قابلیت برگشت و اصلاح نداشته باشد انواع ورشکستگی به تقلب تعیین خواهد شد.

فهرست منابع

- * Altman, E.I. 1968. Financial ratios, discriminant analysis and the Prediction of Corporate bankruptcy. The Journal of Finance, 23 (4), pp. 589-609.
- * Beaver, W. H., 1966. Financial ratios as predictors of failure. Journal of Accounting Research. 4, Empirical Research in Accounting: Selected Studies, (Supplement), pp.71-111.
- * Ohlson, James A. Spring 1980. Financial ratios and the probabilistic Prediction of bankruptcy. Journal of Accounting Research, Vol. 18, no. 1, pp.109-131.
- * Casey, C. and N. Bartczak. 1985, Using Operating Cash Flow Data to Predict Financial Distress: Some Extensions, Journal of Accounting Research. Volume 23, Number 1: 384-401.
- * Gahlon, J. M., and R.L. Vigeland. 1988. "Early warning of Bankruptcy Using Cash Flow Analysis," The Journal of Commercial Bank Lending, pp. 4-15.
- * Gilbert, L. R., Menon, K. and K. B., Schewartz. 1990, "Predicting Bankruptcy for Firm in Financial distress," Journal of Business and Accounting, Vol. 17, No.1, pp. 161-171.

Identifying and Prioritizing the Factors Affecting the Bankruptcy of Iranian Firms

Alireza Mohammadnezami

PhD Student of Accounting, Department of Accounting, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran;
sirezami@gmail.com

Zahra Lashgari

Assistant Professor, Department of Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran;
z_lashgari@iauctb.ac.ir

Hossein Izadi

Assistant Professor, Department of Accounting, Islamshahr Branch, Islamic Azad University, Islamshahr, Iran;
Izadih@yahoo.com

Abstract

This paper aimed to identify and prioritize the factors causing bankruptcy in Iranian firms. The sample included 191 judges, attorneys-at-law, and licensed justice ministry professionals in accounting and auditing selected using random sampling. The questionnaire used in this research was finalized using the Delphi method and using 15 professors in the subject. One-sample t-test, regression test and hierarchical analysis were used to test the research hypotheses

The results showed that five factors of managerial errors, criminal acts, environmental crises, accounting errors, and the accident factor are major causes of bankruptcy in Iranian firms, with managerial errors being the most important priority. Therefore, using modern management techniques at different levels of a firm will be useful in preventing managerial errors in decision making and rescue firms from bankruptcy.

Keywords: bankruptcy, Structural Equation Modeling, managerial errors, criminal acts, environmental crises, accounting errors, accident factor

